

NOVA POMORSKA BITKA V BLIŽINI ALASKE

Enote ameriške bojne mornarice zasledujejo japonske bojne ladje. Moskva poroča, da so Nemci izgubili 528 bombnikov v spopadih z ruskimi letalci. Angleži spet metali bombe na nemška in italijanska mesta. Japonci oblegajo glavno mesto province Čekiang

Washington, D. C., 9. jun.—Enote ameriške in japonske bojne mornarice ter letalske sile so zavezane v bitkah v vodah v bližini Alaske pri Dutch Harborju. Te so se začele po porazu Japoncev v pomorskih operacijah pri otoku Midwayju. Ameriške bojne ladje zasledujejo ostanke razbite japonske mornarice.

Armadne in mornarične radio-postaje na Aleutijskih otokih so utihnile, kar dokazuje, da so japonske ladje in letala v bližini teh otokov. Vojni in mornarični departament nista prejela nadaljnjih poročil o poteku bitk. Komunikacije admiral Ernesta J. Kinga, vrhovnega poveljnika ameriške bojne mornarice, pravi le, "da slika ni jasna, toda bitke se nadaljujejo."

Pearl Harbor, Havaj, 9. jun.—Mornarični pilot G. H. Gay iz Houstona, Tex., je orisal bitko med ameriško in japonsko mornarico pri Midwayju. To je opazoval, ko so Japonci sestrelili njegovo letalo, a se je obdržal na površju morja.

Gay je povedal, da so Američani potopili velikega japonskega letalonosca in poškodovali dva druga tako, da sta se najbrže potopila. On se je obdržal na površju vode 20 ur, preden so ga rešili.

Moskva, 8. jun.—Uradni komunikacije, objavljen danes zjutraj, pravi, da se nemški napadi na Sevastopol, veliko rusko mornarično bazo na Krimu ob Črnem morju, nadaljujejo. "To bazo Nemci oblegajo že od meseca oktobra preteklega leta. Odkar so zasedli polotok Kerč, je Sevastopol zadnja sovjetska trdnjava na Krimu."

V zadnjih treh dneh so Nemci izgubili 38 bombnikov—21 v bitkah z Rusi nad Sevastopolom, enajst v napadu na nemško vojaško letališče, šest pa so uničili izstrelki iz protiletalskih baterij. Nekaj bombnikov, ki so prodrili zravnico obrambo sovjetske luke, je metalo bombe iz višine več tisoč čevljev, ki pa niso povzročile velike škode. Vodovod in električne centrale so bile tarča bombardiranja iz zraka.

Sovjetska letalska sila in artiljerija napadeta nemške vojaške kolone, ki so obkrožile Sevastopol. Šrapneli so razbili trinajst enot mehanizirane nemške armade. Uradno poročilo pravi, da so Rusi sestrelili 526 nemških bombnikov v zadnjih šestih dneh, sami pa so v tem času izgubili 151 bojnih letal.

Na frontah pri Harkovu, ukrajinskem industrijskem središču, Leningradu in Kalininu so bitke ponehale. V zadnjih dneh so se vršile le praske med vojaškimi stražami.

Berlin, 8. jun.—Poročilo vrhovnega nemškega poveljstva se glasi:

"V južnem sektorju vzhodne ruske fronte so naše alpske čete in ogrski vojaški oddelki odbile napade sovražnika. Na centralni in severni fronti so v pasu ruske čete. Napadi sovražnika so bili odbiti po krvavih bitkah."

London, 8. jun.—Letalski minister pravi, da se je več sto angleških bojnih letal udeležilo napada na Emden, nemško pristaniščno mesto ob Severnem morju. Emden je glavna baza nemških podmornic, ki napadajo angleške in ameriške parnike. Letalci so po povratku domov povedali, da so bombe porušile pomole, vojaške objekte in zanele ogromne požare.

Truplo Heydricha odpeljano v Berlin

Praški list piše o novi čistki

London, 8. jun.—Truplo Reinharda Heydricha, podnačelnika Gestapa, nacistične tajne policije, ki je podlegel poškodbam, katere je dobil v atentatu v bližini Prage, je bilo odpeljano v Berlin. Uradne pogrebne ceremonije, katerih so se morali udeležiti Čehi pod grožnjo nadaljnjih represalij, so se vršile v Hradčanih, gradu starih čeških kraljev. Tam je truplo Heydricha ležalo tri dni.

Pogrebni svečanosti sta se udeležila med drugimi Heinrich Himmler, načelnik Gestapa, in Emil Hacha, predsednik lutskovske vlade Češke in Moravske. Kurt Delague, ki je nasledil Heydricha kot "protektor" Češke in Moravske, je bil glavni govornik.

Po ceremonijah so truplo Heydricha odpeljali iz Hradčanov na železniško postajo. Nacistične avtoritete so nagnale Čeha na ceste, po katerih se je pomikal pogrebni spreved. Ceremonije v Pragi so bile le uvod v državni pogreb Heydricha v Berlinu, ki ga je odredil Hitler.

Število Čehov, ki so bili ustreljeni od atentata na Heydricha 27. maja, je naraslo na 216. Trinajst Čehov je bilo ustreljenih večeraj, med temi neki industrijec, neki trgovec in neki arhitekt. Ti so izrazili zadovoljstvo nad umorom Heydricha. Ostali so bili aretirani, obsojeni v smrt in ustreljeni zaradi nožnje orožja. Med žrtvami sta bili dve ženski.

Berlinska radiopostaja je citirala svarilo, ki ga je objavil praški list Narodna Politika. To vključuje tudi apel na Čeha, naj se pokore avtoritetam in napoved, da bo krvava čistka obnovljena. "Vsakdo se mora zavedati, da so Nemci dovolj močni in da lahko zatregjo odpor v centralni Evropi," se glasi svarilo. "Pasivni odpor bi prinesel prav tako drastične kazni kot aktiven odpor. Češki narod mora biti previden, če se hoče izogniti uničenju."

ANGLEŠKI LORDI DEBATIRAJO O VOJNIH CILJIH

Stiri velesile naj bi garantirale mir

USTANOVITEV SEPARATNIH PARLAMENTOV

London, 8. jun.—V zbornici lordov se debata o predlogu, da mora Churchillova vlada pojasniti vojne cilje, nadaljuje. Lord Selborne je dejal, da morajo štiri stebre, na katerih bo stal atlantski čarter in povojna izravnavna, tvoriti britski imperij. Amerika, Rusija in Kitajska. Te velesile bodo morale garantirati svetovni mir, ko bo sedanja vojna končana s porazom osi. Nemčija mora biti popolnoma razorožena, da ne bo nikdar več povzročila krvavih konfliktov.

Drugi lordji so dali več sugestij glede povojne rekonstrukcije sveta. Lord Samuel je izrekel upanje, da bo Amerika prevzela svoj delež v vodstvu sveta v moralnem, političnem, vojaškem in ekonomskem oziru. On je v svojem govoru naglašal, da bi bila morda Amerika lahko preprečila izbruh novega konflikta, če bi se bila pridružila Ligi narodov.

Lord Brabazon, bivši minister za produkcijo letal, je dejal, da je treba idejo, da sleherna država poseduje orozje nad seboj, zavreči. On je predlagal, naj Velika Britanija, Amerika in Rusija že sedaj sklenejo dogovor glede povojne kontrole orožja in formirajo novo Ligo narodov, ki naj nadzira ves svet. Brabazon je pobil doktrino teorije, da morajo načrti glede rekonstrukcije sveta čakati na ustavitve sovražnosti.

Senzacija med lordji je izzvala Selbornova sugestija, naj se parlament združenega kraljestva razpusti in postavijo separati parlamenti za Anglijo, Škotsko, Wales in severno Irsko. On je tudi priporočal, naj bo sedež parlamenta imperija nekeje v središču. Capetown, glavno mesto Južnoafriške unije, bi bil primeren kraj kot sedež. Ta parlament naj bi bil odgovoren za obrambo in zunanjo politiko imperija.

Letalska ofenziva proti Nemčiji

Masni napadi na mesta in industrijska središča

Washington, D. C., 8. jun.—Glasilo ameriške armade in mornarice je objavilo članek, v katerem je med drugim rečeno, da se sedanji angleški letalski napadi na Nemčijo ne bodo mogli primerjati onim, ki pridejo, ko se bodo ameriški letalci udeleževali bombardiranja nemških mest in industrijskih središč. Članek vsebuje tudi napoved, da se bo ameriška letalska sila na angleških otokih povečala na 400.000 pilotov in mehanikov. Že odobreni načrti določajo konstrukcijo 150 letališč v Angliji, s katerih bodo ameriški letalci uprizarjali napade na Nemčijo.

Letalski veščaki pravijo, da Nemčija, ki je tarča masnih napadov iz zraka, v tem momentu še ne sluti, kaj jo čaka. Ko bo tri do pet tisoč bojnih letal metalo bombe in rušilo nemška mesta drugo za drugim, tedaj bo spoznala udarnost letalske sile svojih sovražnikov.

Trditev, da bo toliko bojnih letal metalo bombe na Nemčijo, bazira na izjavi, katero je podal general Henry H. Arnold, vrhovni poveljnik ameriške letalske sile, po povratku v Washington iz Londona, kjer je konferiral s premierjem Churchillom in drugimi angleškimi voditelji o vojni strategiji.

Unijski uradnik Augustino odstavljeno

Chicago, 8. jun.—Tony Augustino, predsednik unije stavbni delavcev in nosilec opek v Jolietu, je bil odstavljen kot reprezentant mednarodne unije. Odstavitev je naznanil Joseph Moreschi, predsednik mednarodne unije. Augustino je bil odstavljen zaradi zveze z Geo. W. Zillerjem, kateri je bil obdolžen, da je prejemal denar od delavcev za preskrbitev dela v vladnih municijskih tovarnah in ga potem delil s politiki. Moreschi je obvestil podjetnike, da Augustino ni več reprezentant unije.

REVOLTA PROTI LEWISU NARAŠČA

Domače vesti

Is Minnesota

Duluth, Minn.—Mary Mramor iz Chisholma, članica SN-PJ, je dobro prestala operacijo na očesu v bolnišnici St. Luke's.

Nov grob na zapadu

Rock Springs, Colo.—Te dni je umrl John Ivšek, star član S. N. P. J., ki je bil bolan čez 15 let. Star je bil 56 let in rojen v Dobovcu pri Sv. Križu na Dolenskem.

Financiranje nemške bojne mašine

Okupirane dežele morajo nositi breme

Washington, D. C., 8. junija.—Po Hitlerjevih armadah okupirane evropske dežele morajo prispevati \$4.500.000.000 letno za financiranje operacij nemške bojne mašine. Tako pravi organizacija Foreign Policy Association.

"Na vsakih 41 dni dobi Nemčija od podjarmljenih dežel \$500.000.000," je dejal Ernest Diger, ekonomski analist omenjene organizacije. "Ta vsota predstavlja vrednost blaga in sliči vsoti, katero bi bila morala Nemčija plačati v obliki reparacij za vnosnikom na podlagi Youngovega načrta. Z naložitvijo takoravnih okupacijskih strokov ljudstvom v zasedenih državah je Nemčija zvrnila breme na ta ljudstva. Ta morajo financirati nacistične nakupe vojnega materiala. Materialno bogastvo, ki ga je Nemčija zasela v podjarmljenih deželah v zadnjih dveh letih, krije njene vojne stroške."

London, 8. jun.—Nemški gospodari v okupiranih evropskih deželah so začeli s silo preseljevati delavce iz teh dežel v Nemčijo, ker so pozivi za prostovoljni odhod naleteli na gluha ušesa. Pomanjkanje delavcev v Nemčiji je akutno, čeprav več sto tisoč tujih delavcev gara v nacističnih vojnihih industrijah. Ti se nadomestili nemške, ki so bili povzani v armado in poslani na vzhodno fronto v boj proti Rusom.

V francoskih, belgijskih in holandskih tovarnah so se pojavili letaki, da bodo delavci v starosti 18 do 45 s silo odvedeni v Nemčijo. Dr. Arthur Seyss-Inquart, Hitlerjev komisar v Holandiji, je nedavno imenoval posebno komisijo in ji podelil oblast glede prisilnega rekrutiranja holandskih delavcev za dela v nemških vojnihih industrijah.

V Londonu dospela poročila se glase, da vlaki, natrpani z delavci, dnevno odhajajo v Nemčijo iz Francije, Holandije, Belgije in drugih okupiranih dežel.

Ogrska bo internirala cigane

Stockholm, Švedska, 8. jun.—Poročilo iz Budimpešte preko Berlina pravi, da bo Ogrska internirala cigane v delavskih taboriščih. Internacijo ciganov je odredil poljedelski minister. On je za sterilizacijo vseh ciganov, "ki nočejo opravljati poštenega dela."

32 ubitih pri eksploziji v Elwoodu

Elwood, Ill., 8. jun.—Trupla nadaljnjih desetih delavcev, ki so bili ubiti pri eksploziji, ki se je pripetila zadnji petek v vladni municijski tovarni, so bila identificirana. Število žrtev je s

Sest unij se odcepilo od UMWA

NOVA ORGANIZACIJA USTANOVLJENA

Washington, D. C., 8. junija.—Sest unij petdesetega rudarskega distrikta United Mine Workers of America je revoltiralo proti diktaturi Johna L. Lewisa, predsednika UMWA, in naznanilo ustanovitev Splošnega sveta plinskih in kemičnih delavcev, neodvisne organizacije. Rebeli so se apelirali na eksekutivno Kongresa industrijskih organizacij, naj podeli čarterje unijam, ki so se odcepile od UMWA.

Martin Wagner, ki je resigniral kot član eksekutivnega odbora UMWA zadnji teden, je bil izbran za začasnega načelnika nove organizacije. On je bil edini član tega odbora, ki je glasoval proti Lewisovemu predlogu glede odstavitve Philipa Murraya, predsednika CIO, kot podpredsednika UMWA.

Unije, ki so se odcepile od Lewisove organizacije, so v petdesetem distriktu UMWA. Ta distrikt tvorijo poleg delavcev, ki so uposleni v plinski in kemični industriji, tudi mlekarji, farmarji. Wagner je dejal, da imajo unije, ki so se odcepile od UMWA, 20.000 članov v severnem delu države New Jersey, Niagara Fallsu, N. Y., New York Cityju, St. Louisu, Mo., Clevelandu, O., in Jolietu, Ill.

Eksekutiva CIO še ni storila nobenega koraka glede predloženih peticij rebelnih unij, naj jim podeli čarterje. Med delavskimi krogi prevladuje mnenje, da bodo te dobile čarterje v bližnji bodočnosti.

Wagner je dejal, da unije, ki so se ločile od Lewisove organizacije, reprezentirajo 55 odstotkov članov petdesetega distrikta UMWA. Unije, ki tvorijo ta distrikt, imajo okrog 50.000 članov.

Lewis, ko se je sestal z reporterji, ni hotel komentirati rebelnega gibanja, ki se je pojavilo v njegovi organizaciji. Člani eksekutivnega odbora UMWA so zadnji teden na svoji seji sprejeli resolucijo, vsebujočo obdolžitve, da Murray blati njihovo organizacijo, se druži s komunisti in oodpira komunistične doktrine.

Urugvajska vlada zasegla nemški parnik

Montevideo, Urugvaj, 8. jun.—Vlada je zasegla nemški parnik Tacoma, ki se nahaja v tukajšnji luki od marea 1. 1940. Ta parnik je spremljal bojno ladjo Graf Spee, ki je bila poškodovana v bitki z angleškimi križarkami in so jo Nemci potem sami potopili. Hans Langsdorff, kapitan parnika, je izvršil samomor v nekem hotelu, v katerem je bil interniran.

Angleški minister zavrnil apel komunističnega poslanca

London, 8. jun.—Notranji minister Herbert Morrison je zavrnil apel Willieja Gallachera, edinega komunističnega poslanca v parlamentu, naj umakne odlok, s katerim je ustavil izhajanje lista Daily Worker, glasila komunistične stranke. Gallacher je dejal v apelu, da je Velika Britanija zaveznica sovjetske Rusije in bi morala preklicati odlok proti komunističnemu listu.

tem naraslo na 32, 16 delavcev pa še pogrešajo. Domneva je, da so vsi mrtvi.

Čas za čiščenje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržiene drave (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (June 30, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Nedemokratično postopanje z Bridgesom

Harry Bridges, vodja pristaniščnih delavcev v Californiji in drugje na pacifičnem obrežju, ima biti deportiran v Avstralijo, katera je njegov rojstni kraj. Tako je odredil justični tajnik Biddle.

Bridges je bil pri razpravi, katera se je vršila lani, spoznan za krivega, da je bil nekoč kot tujerodec član ameriške komunistične stranke, katera deluje za strmoglavljenje vlade Združenih držav. Zakon določa, da vsak tujerodec, kateremu se dokaže, da je oziroma je bilo član te stranke, mora zapustiti Združene države.

Proti Bridgesu sta bili dve obravnavi. Ko se je vršila prva obravnava leta 1939, je bil zakon pomanjkljiv; določal je, da mora vlada dokazati obtoženco, da je sedaj član komunistične stranke, predno ga more deportirati. Bridges seveda niso dokazali ničesar. Pravni dekan James M. Landis s harvardske univerze, ki je predsedoval razpravi, je Bridgesa oprostil—obenem pa je izjavil, da so bile vladine priče, ki so nastopile proti Bridgesu, "krdelo delavskih špiinov, zločincev in patoloških lažnikov."

Nato je kongres pod pritiskom raznih Diesov in drugih burbocev popravil omenjeni zakon, da se je glasil: "Vsak inozemec, kateremu vlada dokaže, da je član komunistične stranke, ali je bil kdaj v preteklosti, mora biti deportiran." Kmalu potem je bila iscenirana druga obravnava proti Bridgesu in sodnik Sears iz New Yorka, ki je vodil razpravo, je končno odločil, da je Bridges podvržen deportaciji. Menda je bilo dokazano, da je bil Bridges enkrat pred leti član komunistične stranke. Zadeva je zdaj pred justičnim departamentom, ki je odredil deportacijo. Bridges ima priložko priti na vrhovno federalno sodišče, kar bo vsekakor storil. To pomeni, da se Bridgesova zadeva lahko vleče še leto dni ali dve leti.

Nas tukaj ne zanima Bridgesova oseba niti Bridgesovo komunistično prepričanje; zaradi nas je lahko komunist in lahko ni, za nas je to postransko. Zadeva se lahko tiče koga drugega ali tisoč drugih oseb. V tem oziru smo popolnoma nepristranski in objektivni.

Kar nas zanima, so tri stvari, ki so tukaj očitno nasprotne načelu demokracije, kakor se to načelo izraža v Bill of Rights v federalni ustavi.

Prvič je tukaj klavzul v federalnem zakonu, katera določa kaznen za inozemca, dočim za državljana, ki je rojen v Združenih državah, isti prestopki ni kaznjivi. Nativen državljan je lahko član komunistične stranke in lahko na ves glas vpije za strmoglavljenje vlade—pa ne bo prijet in kaznovan, dočim je inozemec za isti prestopki prijet in deportiran.

To je dvojna mera, ki je krivična. Zakon, če hoče biti pravičen, mora veljati za vse enako—za domačina kot za tujerodca. Če je komunistična organizacija kriminalna za nedržavljan in ga izpostavlja deportaciji, mora biti prav tako kriminalna za domačina in ga izpostavlja zaporu namesto deportaciji! Ako je komunistična agitacija zločina v enem slučaju, mora biti tudi v drugem—all pa mora biti postavna za vse.

Drugič je kongres do neke meje pogazil Bill of Rights v ustavi, ko je amendirjal omenjeni zakon samo zato, da bo Harry Bridges lahko pokriven, ko je bil pri prvi obravnavi oproščen. Bill of Rights prepoveduje sprejemanje zakonov "ex post facto," to se pravi, da je sprejeti zakon naperjen proti nekemu. Amendment v tem slučaju je bil očitno naperjen proti Bridgesu!

Tretjič je federalna vlada pogazila Bill of Rights, ker je uprizorila proti Bridgesu drugo obravnavo potem, ko je bil pri prvi oproščen. Ustava prepoveduje dve tožbi za eden in isti prestopki!

Ameriška demokracija je s tem primerom dobila grd udarec v obraz. Mi upamo, da bo vrhovno zvezno sodišče popravilo to krivico in vrglo vse to postopanje proti Bridgesu v koš.

Lahko si mislimo, kako je prišlo do tega. Harry Bridges, ki je zadnjih pet let fanatičen bojevnik za CIO, se je do smrti zameril magnatom, ki posedujejo parnike in pomole v pacifičnih lukah. Radi bi se ga bili iznebili za vsako ceno. Ker so vedeli, da je priseljenec iz Avstralije, da ni ameriški državljan in povrh je morda res bil v komunistični stranki—so pritiskali na burbonce v kongresu za akcijo. Na te burbonce ni bilo treba velikega pritiska—izvršen pa je bil močan pritisk po teh burboncih Diesovega kova na administracijo.

Administracija je seveda morala nekaj storiti, to se pravi justični departament je moral nekaj storiti. Saj je pod neprestanimi obdolžitvami, da daje potuho komunistom, da jim daje proste roke. Pri burboncih a la Dies je komunist vsakdo, ki zahteva za delavce višje plače, zlasti pa vsak voditelj delavskih stavk v zadnjih letih.

O Bridgesu danes poročajo, da z največjim zelotizmom deluje za zmago Amerike in skrbi, da pristaniščni delavci, ki so člani njegove unije, ne zapravijo niti minute časa po nepotrebnem; njegova skrb je, da se bojni material hitro naklada na ladje, da odhaja čez morje na bojišča.

Ce je predsednik Roosevelt v interesu "ameriške alogie" izpustil komunist Browdera iz ječe, je vsekakor tudi v interesu iste alogie, da Bridges ostane na delu, kjer je.

Glasovi iz nasebin

To in ono iz Detroita

Detroit.—Ze zopet sem tu, to da drugače ne gre, ker sem v odboru za publiciteto. Zadnjič sem poročala o vseslovanskem kongresu, danes pa imam še dodatno poročilo.

Na sejah odbora nam je bilo pojasnjeno, koliko so znašali dohodki in koliko izdatki. Natančnih števil si sicer nisem zapomnila, vem le toliko, da so dohodki znašali nekaj nad \$10,000, izdatki pa nad \$9000 in da je ostalo čistega nekaj nad \$700. Toliko so imeli na rokah predno se je kongres vršil. Knjige so bile pregledane in poročano je bilo, da se račun natančno ujemajo.

Naj še to povem, da se je uprava Masonic Tempila zelo pohvalno izrazila o nas. Uprava je bila tako zadovoljna, da so znižali najemnino od \$1200 na \$900, v State Fair Coliseumu pa od \$350 na \$250. Tudi uprava hotela Book-Cadillac je bila tako zadovoljna, da so se izrazili, da niso nikdar prej imeli tako mirnih volj, da se izrazili, da je tak kot je njegov prijatelj Hitler, ki baje tudi nič ne da na ženske in je še danes bečlar (mogoče ima tudi vzrok za to). Ta rojak je tako navdušen za Hitlerjeve ideje, da je rekel, da bo po tej vojni zopet tako lepo kot je bilo nekdanj, ko ženske niso imele nobene pravice, moški pa vso oblast. Torej ni čudno, če je ločen od žene. Kdo bo pa živel pri takem divljaku.

Danes se pojavljajo vsake sorte modriji in ti pridigajo na ušesa, če jih hoče poslušati. Radi bi zvalili vso krivdo za to vojno na Anglijo, drugi na svetovni kapitalizem, kar je deloma pravilno, kajti svetovni kapitalizem je podpiral Hitlerja, kateri bi se drugače ne mogel povzpeti tako visoko kot se je. Kapitalisti so pač pričakovali, da jih bo Hitler rešil—"boljševizma" in ga subvencirali na razne načine. Vendar pa to ne more oprati nemškega naroda glede grozodejstva, ki jih uganjajo naciji doma in še bolj pa po okupiranih krajih. Anglija—namreč torijska Anglija—nosi krivdo v tem, ker je dajala potuho Hitlerju.

Ako so Nemci res taki junaki, zakaj so napadli le male narode? In šele ko so se podjarmili, so se spravili nad velike. Nemčija je še dolga leta sanjala, da bo podjarmila Slovence. Ko sem bila stara komaj 16 let, sem v moji rojstni hiši slišala mojo mameho, ki je rekla: "Ti-le kraji bodo nekoč vsi spadali pod Nemčijo..." Ona je to čitala in slišala v Nemčiji par let pred prvo svetovno vojno. Jaz sem takrat z mačeho vred to tudi želela, ker pač nisem bolj vedela. Ako moja mameha še živi, sem radovedna, kako se ji dopade zdaj pod Nemčijo, kajti ona je bila strahno navdušena za Nemčijo, seveda za tisto Nemčijo, ki je bila pred vojno, ker potem ni bila več tam.

Ravno danes sem prejela pismo od sina, ki je pri vojakih v svoji rojstni državi Kansasu pri mehanizirani kavaleriji. Pravi, da so morali spati na prostem pri nekem potoku, kjer so jih komarji skoro žive pojedli. Težko se mi je storilo, ko sem to čitala.

Se še spominjam, ko sem prišla v to deželo, ko so me vprašali, kaj sem, kak jezik govorim. "Austrian..." Kako so bili nekateri ponosni in se potrkali po prsih, češ, sem "Austrian". To je bilo nekaj imenitnega. Kaj bo Slovenec. Poljak ali celo Srb. To so necivilizirani Balkanci. Torej

še smo se le mogli postaviti s par nemškimi besedami—to je bilo imenitno. Ti so bili vsaj civilizirani ljudje, med tem ko smo bili Slovani—divjaki, barbari, ušivci itd.

Ali kaj so danes Nemci? Kdo je ali kdo more biti bolj barbari kot je nemška nacijska svodjat? Ko človek čita poročila iz stare domovine, kaj ti barbari tam počno, se mu kar želodec obrne. Skraj bi človek dvomil, da je kaj takega mogoče, pa mora že biti res, ker vsa poročila, ki prihajajo dan za dnevom, so enaka.

Naj omenim, da je neki bivši "Austrian" trdil, da je za ta zverstva, ki jih uganjajo naciji, odgovorna Anglija: da jih gestapovec uganjajo na povelje Anglije. Can you beat that! Pa ne samo to. On je tudi tako "kunist", da je rekel, naj se vse ženske skrijemo pred njim, ker po njegovem mnenju ne vemo nič in smo tako rekoč ničvredna bitja. Pripomnila sem, da je tak kot je njegov prijatelj Hitler, ki baje tudi nič ne da na ženske in je še danes bečlar (mogoče ima tudi vzrok za to). Ta rojak je tako navdušen za Hitlerjeve ideje, da je rekel, da bo po tej vojni zopet tako lepo kot je bilo nekdanj, ko ženske niso imele nobene pravice, moški pa vso oblast. Torej ni čudno, če je ločen od žene. Kdo bo pa živel pri takem divljaku.

Danes se pojavljajo vsake sorte modriji in ti pridigajo na ušesa, če jih hoče poslušati. Radi bi zvalili vso krivdo za to vojno na Anglijo, drugi na svetovni kapitalizem, kar je deloma pravilno, kajti svetovni kapitalizem je podpiral Hitlerja, kateri bi se drugače ne mogel povzpeti tako visoko kot se je. Kapitalisti so pač pričakovali, da jih bo Hitler rešil—"boljševizma" in ga subvencirali na razne načine. Vendar pa to ne more oprati nemškega naroda glede grozodejstva, ki jih uganjajo naciji doma in še bolj pa po okupiranih krajih. Anglija—namreč torijska Anglija—nosi krivdo v tem, ker je dajala potuho Hitlerju.

Ako so Nemci res taki junaki, zakaj so napadli le male narode? In šele ko so se podjarmili, so se spravili nad velike. Nemčija je še dolga leta sanjala, da bo podjarmila Slovence. Ko sem bila stara komaj 16 let, sem v moji rojstni hiši slišala mojo mameho, ki je rekla: "Ti-le kraji bodo nekoč vsi spadali pod Nemčijo..." Ona je to čitala in slišala v Nemčiji par let pred prvo svetovno vojno. Jaz sem takrat z mačeho vred to tudi želela, ker pač nisem bolj vedela. Ako moja mameha še živi, sem radovedna, kako se ji dopade zdaj pod Nemčijo, kajti ona je bila strahno navdušena za Nemčijo, seveda za tisto Nemčijo, ki je bila pred vojno, ker potem ni bila več tam.

Ravno danes sem prejela pismo od sina, ki je pri vojakih v svoji rojstni državi Kansasu pri mehanizirani kavaleriji. Pravi, da so morali spati na prostem pri nekem potoku, kjer so jih komarji skoro žive pojedli. Težko se mi je storilo, ko sem to čitala.

Se še spominjam, ko sem prišla v to deželo, ko so me vprašali, kaj sem, kak jezik govorim. "Austrian..." Kako so bili nekateri ponosni in se potrkali po prsih, češ, sem "Austrian". To je bilo nekaj imenitnega. Kaj bo Slovenec. Poljak ali celo Srb. To so necivilizirani Balkanci. Torej

še smo se le mogli postaviti s par nemškimi besedami—to je bilo imenitno. Ti so bili vsaj civilizirani ljudje, med tem ko smo bili Slovani—divjaki, barbari, ušivci itd.

Ali kaj so danes Nemci? Kdo je ali kdo more biti bolj barbari kot je nemška nacijska svodjat? Ko človek čita poročila iz stare domovine, kaj ti barbari tam počno, se mu kar želodec obrne. Skraj bi človek dvomil, da je kaj takega mogoče, pa mora že biti res, ker vsa poročila, ki prihajajo dan za dnevom, so enaka.

Naj omenim, da je neki bivši "Austrian" trdil, da je za ta zverstva, ki jih uganjajo naciji, odgovorna Anglija: da jih gestapovec uganjajo na povelje Anglije. Can you beat that! Pa ne samo to. On je tudi tako "kunist", da je rekel, naj se vse ženske skrijemo pred njim, ker po njegovem mnenju ne vemo nič in smo tako rekoč ničvredna bitja. Pripomnila sem, da je tak kot je njegov prijatelj Hitler, ki baje tudi nič ne da na ženske in je še danes bečlar (mogoče ima tudi vzrok za to). Ta rojak je tako navdušen za Hitlerjeve ideje, da je rekel, da bo po tej vojni zopet tako lepo kot je bilo nekdanj, ko ženske niso imele nobene pravice, moški pa vso oblast. Torej ni čudno, če je ločen od žene. Kdo bo pa živel pri takem divljaku.

Danes se pojavljajo vsake sorte modriji in ti pridigajo na ušesa, če jih hoče poslušati. Radi bi zvalili vso krivdo za to vojno na Anglijo, drugi na svetovni kapitalizem, kar je deloma pravilno, kajti svetovni kapitalizem je podpiral Hitlerja, kateri bi se drugače ne mogel povzpeti tako visoko kot se je. Kapitalisti so pač pričakovali, da jih bo Hitler rešil—"boljševizma" in ga subvencirali na razne načine. Vendar pa to ne more oprati nemškega naroda glede grozodejstva, ki jih uganjajo naciji doma in še bolj pa po okupiranih krajih. Anglija—namreč torijska Anglija—nosi krivdo v tem, ker je dajala potuho Hitlerju.

la, toda to še ni nič v primeri s tem, kar trpijo vojaki na fronti.

Ne vem, kdaj se bodo ljudje toliko civilizirali, da ne bodo morili drug drugega.

Včasih so bile cerkve, predvsem pa katoliška, zelo proti porodni kontroli. Ko je bila vojna, so duhovniki pa blagoslovljali morilno orožje. Moje mnenje je, če bi cerkve delale drugače in učile ljudi v drugačnem smislu, bi ne bilo tega nepotrebnega klanja. Spominjam se, kako so kričali po cerkvah, ko se je rodil kakšen nezakonski otrok, med tem ko so bili strogo za to, da jih imata zakonca čim več, čeprav se pri tem starša ubijeta, ali če novorojenčki pomrejo radi pomanjkanja. To jim ni bilo mar. Rekli so, da je zakonec greh braniti se otrok, ali ko fant odraste, ga pa ni nič greh pogrnati ga v klavnico. Kaj še: še medaljo dobiš, čim več jih pobiješ.

Dekle pa je bilo zavrženo in proketo, če se je "spozabila" in imela kaj opravka s fantom—brez žegnane seveda. Nisem se pozabila, kako je kričal neki župnik, ko je imelo neko dekle že drugega nezakonskega otroka. Tista vas se je imenovala Lipa, a župnik je rekel, da bi se morala imenovati Sodoma in Gomora.

Rada bi vedela, kaj je razlika, če sta starša zakonca ali ne. Mnogokrat je nezakonski otrok sad ljubezni, med tem ko o zakonstih starših tega ne moremo vselej trdit. Je to pač instinkt ali "narava", kot pravimo, in si cer enaka pri ljudeh in vseh živih bitjih. In ravno v tem je dokaz, da nas ni ustvarilo kakšno višje bitje, marveč smo se razvili po isti poti kot vsa živa bitja.

Včeraj je prišel k vratom "božji agent", ki je prodajal neko ropotijo. Bil je jezen, ko sem rekla, da se ne zanimam za isto blago. Pa je začel, da vsa Amerika molí in da bo v bližnji bodočnosti prišel Kristus in ustavil vojno. Vprašala sem ga, zakaj je ni preprečil in agent je bil še bolj hud. Rekel je, da je vojna zato, ker nečemo moliti. Pa sem ga zavrnila, da to je vse, kar so ljudje delali v Evropi in dobili so to, kar jih je zadelo. Odgovora ni bilo—in fant jo je pobral v sveti jezi.

Hi koncu vas želim opozoriti, da 21. junija popoldne ne pozabite priti v Belle Isle park na slovenski dan. To bo mogoče zadnji dan, ko se bomo še lahko popeljali ven v naravo. To bo naš slovenski dan, ko bomo pokazali, da smo za našo novo domovino, ki je bila napadena po naših sovražnikih. Kupujte tudi obrambne bonde, kajti naši vojaki potrebujejo vsaj tako dobro orožje kot ga ima sovražnik, da mu ne padejo v žrelo. Se enkrat: Slovan na plan!

Katy Krains.

Minister Snoj v La Sallu

La Salle, Ill.—Zopet se oglašam v Prosveti. Zdaj prihajam z veselo novico, da bomo v nedeljo, 21. junija, imeli v La Sallu jugoslovanskega ministra Franca Snoja. Torej bomo imeli priložnost slišati rojaka, ki nam bo ustmeno pojasnil položaj naših rojakov v stari domovini, in sicer bolj natančno kot more kdorkoli drugi med nami v Ameriki, kajti njemu so razmere znane. Kot sem slišal, je tudi dober govornik.

Torej rojaki in rojakinje, da

LIBERTY LIMERICKS

A dapper young waiter named Phipps,
Said—"I'm going to take all my tips
And buy Savings Stamps
So boys at the camps
Have bombers, machine guns, and ships!"

Help your country reach its War Bond quota. Invest \$10 or more every payday in War Bonds and Stamps.

na nam je lepa prilika, da slišimo natančno poročilo o naših rojakih preko oceana. Jaz mislim, da je dolžnost vsakega rojaka in vsake rojakinje, da se udeleži tega shoda. Pokazimo drugim narodom, da se zavedamo, da smo Slovenci in da smo ponosni na svojo narodnost. Čeprav naš narod ni velik, je pa kulturn in napreden in je tudi pripravljen boriti se za svoj obstoj. Saj ravno Slovenci so tako rekoč v večni borbi za svoj obstoj. In ravno sedaj se bje največja borba za obstoj slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini.

Torej, ali bomo mi držali roke križem in čakali, da nam bodo drugi pomagali, ako si sami nemo pomagati? Dne 21. junija je slovenski dan. Po vsej Ameriki se bodo vršili shodi. Ali bomo mi v La Sallu izpolnili svojo bratsko in narodno dolžnost in prišli na shod v Slovenski dom? Pridite skupaj od blizu in daleč, da slišimo resnico o trpečih bratih in sestrah v stari domovini. Vsakdo, ki bo čital ta skromni opomin, naj povabi še sosedo in prijatelja, da bo nas več, da bomo pokazali drugim narodom, da smo lojalni ameriški državljani in obenem tudi ljubeči sinovi in hčere svoje stare domovine. Nikdar prej ni bilo take prilike kakor ravno zdaj, da pripomoremo do osvoboditve naših zasužnje-nih rojakov izpod fašizma in nacizma.

V imenu odbora pomožne akcije ponovno in uljudno vabim vse rojake in rojakinje iz La Salle, Oglesbyja, Depueve, Ottawe, Peruva na ta shod. Gotovo ne bodo pozabili priti tudi rojaki iz Grenvilla, Molina in Peorije. Br. Joseph Matelko iz Peorije mi je obljubil, da bo gotovo prišel na ta shod.

Shod se bo pričel ob dveh popoldne. Po shodu bo prosta zabava in ples v spodnji dvorani. Na govorniški listi so še drugi govorniki. Ne pozabimo, da smo Slovenci. Ne pozabimo, da je naša dolžnost pomagati trpečim bratom in sestram v stari domovini. Ne pozabimo, da je 21. junija dan vseh Slovencev v La Sallu in okoliških nasebinah in da je potrebno, da smo na tem shodu vsi navzoči. S tem pokažemo, da smo lojalni ameriški državljani in ljubitelji svojih dragih v stari domovini. Torej na svidenje v našem Slovenskem domu dne 21. junija ob dveh popoldne.—Za lokalno podružnico JPO-SS—

Mati Vogrich. 2.

Vsakega nekaj

Darragh, Pa.—Nimam nič posebnega poročati. Pišem zato, da ne pozabim. Najprej vam bom povedal, da sem bil sredi meseca maja na počitnicah v McKeesportu pri mojem svaku L. V. Tam sem bil 14 dni in se vrnil domov ravno pred praznikom spominskega dneva. Bil sem dobro postrežen od začetka do konca z vsem, nazadnje sem pa še "tringtelt" dobil, da bo za tobak. Hvala L. Frances in sinu za vožnjo domov.

Bil sem doma v pol uri. Pred 30 leti bi človeka vzelo najmanj pol dneva, da bi napravil tako daljavo, ali dandanes imamo bolj hitre in podkovane konje. Sa-

mo to je slabo, ker slišimo, da jih kmalu ne bo s čim napajati. Zejen konj pa tudi brca in neče voziti. V zadnji vojni so rekli: "No beer, no work," zdaj pa: "No gas, no pull." In tako smo vsi—"fool".

Ko sem prišel domov, me je čakal cel kup Prosvete. Žena jo je seveda že prečitala, ali jaz sem imel pa posla z njo, da sem jo vsaj v glavnem prečital. Ko sem prišel do tiste nesrečne kolone, v kateri so opisana madžarska grozodejstva nad ubogimi srbskim narodom, sem pa prijel cel kup papirja in vrgel v peč vse skupaj in menda tudi samega sebe. Nekoč sem že zapisal, da pravijo, da je Bog dal narodno svobodno voljo, da dela, kar si mu poljubi. Sedaj se jim je pa res poljubilo sovražiti svojega bližnjega in menda tudi samega sebe. Taka grozodejstva prekašajo vse človeške meje in tudi sam Lucifer ima več srca do človeka kot ga ima pa človek do svojega bližnjega in samega sebe.

Dragi moji čitatelji! Jaz bi vam lahko podal bolj jasno sliko o vsem tem, kajti grem sem in tam in pridem v dotiko z različnimi narodi, ne samo v naši okolici, marveč tudi drugod in torej vem, kakšnega mišljenja so ljudje. Ali moramo biti tiho in potpeti, pa naj bo prav ali ne. Vsaka željnata glava ima nekaj v sebi in tako je tudi s temi ljudskimi glavami, ali vsaka ima več slabega v sebi kot dobrega. In tako se tam pomaga, kjer ni treba, onemu, ki nima, se pa vzame. Seveda bi bilo lahko drugače za naš ubogi narod, bodisi tukaj ali onkraj morja. Toda naj o tem zastojuje.

V mojem zadnjem dopisu sem omenil, da sadje prav lepo kaže, kakor tudi drugo, in če ne bo kaknega mraza, bo vsega dovolj. No, res še nismo imeli mraza, da bi kaj škodo napravil. Torej bo vendar držalo prvo, da bo dobra letina. Bo vsaj to, če drugega ne. Če bi pa po vsem svetu prišla kakšna epidemija in bi pobrala poljske prideleke po farmah, potem bi se bilo pa res vredno biti, kajti od glada poginiti res nikomur ne diši, pa naj bo človek te ali druge narodnosti. Za lakoto umirati je res huda reč. Ali zemlja menda še potrebuje človeške krvi in kadar bo dovolj napojena, bo še bolj rodila kot je do sedaj.

Mogoče bo kdo rekel: "Zakaj ta človek tako piše?" Pišem zato, ker poznam položaj iz mojih lastnih izkušenj. Kot sem že omenil, sem bil v McKeesportu pri svaku na malem dopustu. Tam sem čital v McKeesport Newsu, da potrebujejo takega in takega delavca. Pa sem si mislil: tukaj je pa ravno nekaj zame—prilika, da si zaslužim za vsakdanji kruh. V listu je bilo rečeno, da potrebujejo "watchmana".

Grem tja, da vprašam za tisto delo. Ko pridem tja, me vpraša, kaj želim. "Čital sem tu, da potrebujete takega in takega človeka za čuvaja, starega okrog 50 let. Tukaj sem."—"What's your name?" Mu povem. "Je vse okey, če se bo kaj zaobrnilo, vam bomo že dali vedeti." Jaz ugovarjam, zakaj iščejo, če ga ne potrebujejo. "O well, to je naše oglašanje, tako da zmiraj naprej skrbimo za vsak slučaj potrebe; kadar človeka potrebujemo, ga kar pokličemo, ne da bi ga iskali šele takrat, ko je že prepozno." Torej kapitalisti so zmeraj vnaprej pripravljeni za vsak slučaj potrebe.

Potem sem šel pa v United States Employment Office. Tam (Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 9. junija 1922)

Domače vesti. V Lawrence, Pa., je umrla 36-letna Ana Zajec iz Kamnice pod Ljubljano, članica SNPJ.

Delavske vesti. Delo v rovih trdega premoga je suspendirano. Inozemstvo. Francija je odklonila Morganovo zahtevo za znižanje nemške odškodnine—Ameriški sindikat Blair je poslal Jugoslaviji sto milijonov dolarjev.

Sovjetska Rusija. Sovjetska vlada je zavrgla zahtevo Združenih držav za neke garancije kot ceno priznanja sovjetov.

Slika kaže hiše, katere je sgrajala federalna vlada za poljedelske delavce pri Burlingtonu, N. J.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

VIŠNJE VESTI IZ STAREGA KRAJA

Ljubljana, 13. marca (JIC).—V tednu dni so slovenski vojski v gozdovih v Polhograjskem dolomiti napadli italijanske posadke v Zavrhu pri Ljubljani. Dva Italijana sta bila ubita, več ranjenih, drugi so pošli. Naslednjega dne je v dolomiti prišla italijanska kazen ekspedicija in požgala vas do temeljev. Vse prebivalstvo so odpeljali v ljubljanske zapore.

Italijani so privezali dva desetletna preužitkarja na kmetu, jima s kamnom izbili vse zobe in zamašili usta s snegom. So ju na deskah vlekli v gozd in od tam v Ljubljano. V ljubljanskih zaporih so ju do nedelje pretepali in ju pognali, ko se je zavedla. Kaj se bo zgodilo ostalim prebivalstvom Zavrha, ni znano.

Na nemškem zasedenem ozemlju se je septembra raznesel eksploziv, da bodo Nemci preselili vse slovensko prebivalstvo, ki je še na tem ozemlju, čim bodo prideli polje. Kmetje so pustili delo in polje in pobegnili v gore in v gozdove. Nekaterim se je posrečilo prebežati, drugi pa so ostali brez čez mejo. Na druge so poslali vojsko in jih odpeljali za komuniste.

Poljsko delo je zaostalo, saj ni sejal za pomlad. Po polju so se pojavili napisi: Naj se kdo bo žel.

Preganje upornikov je ostalo brez uspeha. V stiski so Nemci poslali vojsko in jih odpeljali za komuniste.

Preganje upornikov je ostalo brez uspeha. V stiski so Nemci poslali vojsko in jih odpeljali za komuniste.

Preganje upornikov je ostalo brez uspeha. V stiski so Nemci poslali vojsko in jih odpeljali za komuniste.

Preganje upornikov je ostalo brez uspeha. V stiski so Nemci poslali vojsko in jih odpeljali za komuniste.

Madžari so napravili načrt za uničenje vsega slovenskega prebivalstva od Radgone do Razkaj pri Ljutomeru. Po vestih madžarskih virov jih bodo izločili v vojvodino.

Pogreb jeseniškega župana Lukmana

Ameriški listi so že v aprilu objavili, da je bil ubit dr. Karl Lukman, gestapovski župan na Jesenicah. Zdaj smo prejeli večječ iz nemškega lista "Der Stürmer Grenz-Ruf", ki poroča o umoru in pogrebu omenjenega Lukmana. Lukmana so ubili v obliki hiše 17. aprila 1942, ko je odhajal iz urada, kjer je bil zadržan. Strel iz revolverja ga je zadel v ledja in ga smrtno ranil. O napadalcih ni nobenih poročil, le to je jasno, da so bili "komunistični zločinci".

Objavljeni list poroča, da je bil ubit dr. Karl Lukman, gestapovski župan na Jesenicah. Zdaj smo prejeli večječ iz nemškega lista "Der Stürmer Grenz-Ruf", ki poroča o umoru in pogrebu omenjenega Lukmana. Lukmana so ubili v obliki hiše 17. aprila 1942, ko je odhajal iz urada, kjer je bil zadržan. Strel iz revolverja ga je zadel v ledja in ga smrtno ranil. O napadalcih ni nobenih poročil, le to je jasno, da so bili "komunistični zločinci".

Objavljeni list poroča, da je bil ubit dr. Karl Lukman, gestapovski župan na Jesenicah. Zdaj smo prejeli večječ iz nemškega lista "Der Stürmer Grenz-Ruf", ki poroča o umoru in pogrebu omenjenega Lukmana. Lukmana so ubili v obliki hiše 17. aprila 1942, ko je odhajal iz urada, kjer je bil zadržan. Strel iz revolverja ga je zadel v ledja in ga smrtno ranil. O napadalcih ni nobenih poročil, le to je jasno, da so bili "komunistični zločinci".

Pogrebni govor je imel Gauleiter dr. Reiner in podpredsednik general Rus. Poleg teh dveh še mnogo drugih visokih nacističkih uradnikov.

Pogrebni govor je imel Gauleiter dr. Reiner in podpredsednik general Rus. Poleg teh dveh še mnogo drugih visokih nacističkih uradnikov.

Pogrebni govor je imel Gauleiter dr. Reiner in podpredsednik general Rus. Poleg teh dveh še mnogo drugih visokih nacističkih uradnikov.

vati z nami. Pod vodstvom svetovnega judovstva, ki je centralizirano v revolucionarni moskovski internacionali, so na delu zločinski elementi. Kompromitirajo dobro ime tukajšnjega ljudstva ter širijo nesrečo in bedo. Zmote uče in ubijajo. Pravijo, da so junaki svobode, zato ne zaslužijo nobenega sodnijskega zaslišanja in nikake milosti. To so naši stari sovražniki v naši notranji borbi za osvoboditev Nemčije. S tega mesta, ki je posvečeno s prelito krvjo zvestih žrtv, apeliram na razum prebivalstva. Krvavi teror bomo iztrebili v teh krajih z najstrožimi sredstvi. V imenu pokojnikov izjavljamo, da ne bomo prenehali prej, dokler ne bo s silo zatrti zadnja sled komunizma. Samo od vas je odvisno, če bo ta dežela uživala spoštovanje in imela veljavo, ali bo pa še dalje nečestno ječala pod nesramnimi zločini."

Porast produkcije bojnih letal

Amerika bo kmalu prekosila osišne države

Washington, D. C., 8. junija.—Ameriške letalske kompanije so v zadnjih šestih mesecih, od japonskega napada na Pearl Harbor, Hava, povečale produkcijo bojnih letal vseh vrst za 85 odstotkov. Tako je izjavil polkovnik John H. Jouett, predsednik Aeronautical Chamber of Commerce.

Jouett je dejal, da bo Amerika kmalu prekosila produkcijo osišnih držav in vseh dežel, ki so jih osišne armade okupirale. Velika zasluga za napredek se pripisuje novi tehniki, ki je omogočila masno produkcijo. Nobena druga država na svetu se ne more v tem oziru primerjati z Ameriko.

"Poročilo o porasti produkcije ne razkriva vseh detajlov," je rekel Jouett. "Nekateri se lahko objavijo, drugi pa ne, ker so vojaška tajnost." Vse se vrši v soglasju z Rooseveltovim programom, ki ga je orisal v svoji poslanici kongresu. Bojna letala, ki jih producira Amerika, bodo v bližnji bodočnosti krila vse fronte, kjer se vrše bitke med osišno in zavezniško oboroženo silo."

Stotnik Oliver Lyttelton, angleški minister za produkcijo, je po povratku v Washington iz Detroit, kjer je obiskal letalske in municijske tovarne, dejal, "da bi informacije o obsegu produkcije vojnega materiala prestrašile sovražnike, če bi jih dobili. Hitler in Goering si bi prerezala vratove, če bi videla, kako bojna letala, tanki in vojaška motorna vozila prihajajo v masah iz tovarn."

Lyttelton je po povratku v Washington konferiral s predsednikom Rooseveltom in Donaldom M. Nelsonom, načelnikom odbora za produkcijo bojne opreme.

Silkar Frank J. Gavencky stoji poleg svoje slike na razstavi v Chicagu.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

povem, kako in kaj bi rad in mogel opravljati, če bi bilo mogoče kaj dobiti. Ali žalibog sem tam našel tako natrpano z vsake sorte ljudmi, starimi in mladimi, moškega in ženskega spola, da se je kar trlo. Reveži morajo vsakič čakati ves dan predno pridejo na vrsto. Nekaterim se posreči, da dobe delo—kot slepa kura zrno.

Domovgrede sem šel mimo fabrike National Tube v McKeesportu. Tam pa spet taka procesija ljudi za delom, da se je kar trlo. Bili so stari in mladi. Na drugi strani pa vpljejo, da potrebujejo toliko in toliko delavcev. Ljudje pridejo za delom, ampak dela ni. Je res tako kot mi je eden rekel: "Samo čevlje trgam in čas tratom in še zadnji nikel, če ga slučajno imam, zapravim za vožnjo, a dela ne dobim..."

Ja, saj pravim, kdor nič ne izkusi, tudi nič ne ve. Ampak-taki v največ slučajih vse znajo in vedo in kaj je prav ali narobe. Kot izgleda, v Ameriki ni še nobenega pomanjkanja delavcev. Če bo pa treba, bodo pa rekli: "Come on, John, na delo ali pa v zapor!" ali kaj podobnega.

Frank Fink.

Poročilo o shodu

Hermine, Pa.—V zadnjem dopisu sem objubil, da bom poročal o shodu in seji okrožne postojanke JPO-SS, ki se je vršila v Claridgu. Sejo je otvoril Bratkov. Nabralo se je nekaj nad 50 ljudi obojega spola, največ od društev SNPJ in ABZ. Niso pa bili vsi iz okraja Westmoreland, marveč so prišli tudi izven. Iz Bridgeville je prišel J. Kvarčič z ženo in hčerko, iz Universal sta bila poleg Majka Kumerja tudi njegov oče in mati in Bregant, potem Kress iz Pittsburgha, ki je bil tudi povabljen kot govornik, kot tudi M. Kumer in Kvarčič.

Kolikor mi je znano, so uradniki te postojanke JPO-SS Kozoglav, Bratkov, Previc in Kvarčič iz White Valleyja. Nisem se informiral, kdo je nadomestil blagajnika Korčeta, ki je menda odstopil radi bolezni. Tajnik je Jurij Previc iz Bele Doline, ki je pooblaščen, da pobira prispevke od vseh društev in tajnikov. Ko je bil ta odbor izvoljen, je bil podpisani v Pittsburghu na ameriškem dnevu, na katerem je govoril Louis Adam. Ta odbor je bil na seji v Claridgu potrjen.

Po otvoritvi seje ali shoda so

govorili vsi povabljeni. Navzoča nista bila J. Fradel in Janko Rogelj. Prvi je moral na unijsko sejo v Unlontown in je pooblastil podpisane, da ga zastopa. Janko Rogelj iz Clevelanda pa je brzojavno odgovoril, da se ne more udeležiti. Predsednik shoda je takoj pozval podpisane, naj poda izjavo glede pomoči našim nesrečnim rojakom v stari domovini.

Pojasnili sem, da ne morem za federacijo SNPJ več povedati kot bi njen predsednik, to je, da se je že spomnila revežev v starem kraju in že pred letom dovolila \$25 iz svoje blaginje. Denar še čaka v blaginji toliko časa, dokler se zastopniki in društva federacije ne prepričajo, da bo ta denar res koristil revežem v stari domovini in da ne pride v roke Hitlerju ali Mussoliniju. Upam, da so sedaj naši rojaki že prepričani, da bo zmagala na strani demokracije in da bo tudi pomoč prišla v prave roke, to je ljudem, ki so ali bodo res potrebni.

Naša federacija je že na zadnji in predzadnji seji ukrepala, naj bi bili društveni zastopniki obenem tudi nabiraleci prispevkov za JPO-SS, ampak je bila sugestija, naj se to vprašanje zanes pred društva, čes, da zastopniki niso pooblašeni, da bi sklepali o takih stvareh. Med tem časom pa je bila ustanovljena okrožna postojanka JPO-SS, ki je sklicala tudi ta shod. To pojasnilo je bilo vzeto na znanje, za svojo osebo pa sem želel spregovoriti proti koncu shoda, kar je bilo odobreno.

Potem je predsednik povabil govornike—Kress, Kumerja in Kvarčiča. Vsi so navduševali zborovalce za podporo te akcije in tudi za zmago Amerike in njenih zaveznikov v tej vojni. Bila je tudi kolekta, ki je prinesla \$43. Potem je sledila diskusija. Govorili so M. Stern za društvo 87, Kozoglav za Claridgo, Zupanič in več drugih, toda si nisem zapomnil vseh imen. Vsi se strinjajo in soglasno je bil sprejet predlog za nadaljevanje te akcije in zbiranje prispevkov.

Proti koncu je tajnik Previc opozoril predsednika shoda, da ima govoriti še tajnik westmorelandske federacije SNPJ. Dobil sem besedo in se držal predmeta. Dejal sem, da se lahko spomnim, kako je bilo pod Hooverjevo administracijo, ko je bilo 15,000,000 delavcev na cesti, in na javne kuhinje, kjer so brezposelni reveži stali v slabi obleki v najhujši zimi po par ur, da so dobili tisto juho in grizljaj kruha. Podpisani je videl take prizore na lastne oči.

Se hujša usoda pa je zdaj za dela naše ljudi v stari domovini.

Ali naj pustimo, da naš narod popolnoma izumrje? Ako kaj takega dopustimo, nas bodo drugi narodi v Ameriki prezirali. Naši ljudje si niso zakrivil te žalostne usode in naša sveta dolžnost je, da jim pomagamo s sedanjo pomožno akcijo. Tudi so se v Jugoslaviji zoperstavili tiranom, kar je dovolj jasen dokaz, da so junaki, na katere moramo biti ponosni. Ti revolucionarji so v ponos tudi na nam v Ameriki. Amerikanci, ki ljubijo svobodo in demokracijo, nas bodo v bodoče toliko bolj spoštovali, kajti v sedanji vojni smo jim dokazali, da smo vredni postati potomci in oboževalci Washingtona in Jeffersona.

Omenil sem tudi, da je sedanja vojna med dvema skupinama, od katere ena je za stari red, druga pa za nov red. Zadnje pomeni, naj se tehnična znanost nadaljuje v korist ljudstva, ne pa v korist privilegirani manjšini, ki poseduje večino bogastva. Potrebni so nam tudi arhitekti za nov svetovni red. In teh je veliko v Ameriki. Pri njih se moramo informirati in jih poslušati, kajti brez njih ne moremo zgraditi boljšega reda.

Pozabili ne smemo tudi na ruski relief, kajti oni žrtvujejo največ. Mi izdelujemo bombe, letala, tanke in druge vojne potreščine, Rusi pa žrtvujejo življenja. Ameriške žrtve ne bodo znale niti desetino toliko kot jih bodo doprinesli naši zavezniki v Rusiji. In končno, koliko je žrtv pri drugih narodih, ki so bili proti svoji volji potegnjeni v svetovno klanje. Končno se bomo morali sprizniti z mislijo, da le kooperacija vodi v svetovni mir.

Prihodnja seja te pomožne akcije se bo vršila 28. junija. Podpisani se je ne bo mogel udeležiti, kajti je že objubil, da bo šel na zapadni pennsylvanski dan SNPJ, ki se bo vršil pri Millvalu. Uradniki te okrožne postojanke JPO-SS so govorili, da bomo tudi v našem okraju napravili piknik v korist pomožne akcije. Torej na svidenje po naselbinah, kjer še nisem bil z Majskim glasom. Sicer imam nekakšen "lombago" v hrbtu že par mesecev, ker je pač težavno na potovanju. Se spetih in ohladim, potem se pa iznebi bolezni, ako si ji podvržen.

Anton Zornik.

Izvršitev smrtne obsodbe

nad pro-jugoslovanskim bolgarskim ministrom

Sofija (AP), 2. junija.—Danes je bila izvršena smrtna obsodba nad bivšim bolgarskim vojnim ministrom Vladimirom Zainovom. Vojaško sodišče ga je obtožilo protidržavnega delovanja. Berlinski radio o tem poroča: "Zainov je bil oredje boljševikov in njegovi agenti so delali pod zaščito diplomatske nedotakljivosti. Zainov nikdar ni mogel preboleti neuspeha upora, ki ga je zanosal maja meseca leta 1935, ko so ga obtožili za poskus umora kralja Borisa."

Generalov nečak Evgenij Cemirov je bil obsojen na dosmrtno prisilno delo. Neki drugi njegov sodelavec je bil ustreljen.

Britanski radio v svojem poročilu o izvršitvi smrtne obsodbe navaja, da je ustrelitev generala Zainova—

"znamenje strahu bolgarske nacijske vlade pred neprestano rastočo opozicijo proti njenemu protiruskemu delovanju. Zainov je bil proti Borisovi progermanski politiki in odločen borec za tesno sodelovanje z Jugoslavijo".

BBC navaja, da je bilo aprila z Zainovom aretiranih še devet najst drugih obtožencev.

Bevin proti uposlitvi mladih fantov v industrijah

London, 8. jun.—Delavski minister Ernest Bevin je zavrnil v parlamentu izrečeno sugestijo glede obvezne uposlitve fantov v starosti 15 do 18 let v vojnih industrijah. Izjavil je, da fantje v tej starosti posejajo šole, v katerih dobivajo pouk o različnih fazah obrambne službe, kar je bolj važno kot pa uposlitev v vojnih industrijah, ki bi pretirala ta pouk.

Manifestacija jugoslovanske državne misli

Govor ministra M. Grola in izjava podpredsednika vlade dr. J. Krnjevića na londonskem radiu

Minister M. Grol je imel 6. maja na londonski radijski postaji pomemben govor o današnjem stanju v Jugoslaviji. V. Vilder, ravnatelj poročevalnega urada jugoslovanske vlade je dne 8. maja sporočil našemu narodu v Jugoslaviji važno izjavo podpredsednika jugoslovanske vlade dr. Juraja Krnjevića. Govor M. Grola in izjava dr. Krnjevića sta ena celota in sta posebnega pomena danes, ko je treba pred zavezniki in pred sovražniki ter pred našim narodom jasno poudarjati edinstvo državne misli Jugoslavije, potrebo enotnosti in složnosti vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v tej usodopolni borbi vseh jugoslovancev za samoohranitev in napredno bodočnost. Vsi Srbi, Hrvati in Slovenci se morajo danes zavedati jasne in svete dolžnosti, da povsod in vsledar poudarjajo in utrjujejo duh medsebojnega bratstva in skupnosti in skupnega odpora proti vsem zunanjim in notranjim sovražnikom Jugoslavije do njenega vstajenja.)

Govor Milana Grola

London, 6. maja (brzojavno).—Prometni minister Milan Grol je imel dne 6. maja po londonskem radiu govor, v katerem je med drugim dejal:

"Naš narod se ni zastonj uprl podpisovanju trojnega pakta. Danes je bolj jasno razvidno s kom bi Jugoslavija s tem paktom povežala svojo usodo. Nikdar ni mogel biti prijatelj našega naroda, kdor je uničil Beograd in kdor uničuje naš narod."

"Dogodke v Hrvatski je mogla povzročiti samo zločinska drhal italijanskih in nemških plačancev, vstale v Frankovce, ki so izdali tradicije in življenske interese Hrvatov in spravili v nevarnost obstoj Srbov v Bosni in Hercegovini. Če to spravimo v zvezo s preganjanjem Slovencev, je razvidno, da je cilj tega načrta izgon Slovanov in čim bolj daleč proč od Jadrana in povzročitev krvavih sporov med Srbi in Hrvati. Kadar gledamo na vse te dogodke, moramo neprestano imeti pred očmi peklenski nemški načrt o uničenju in razdelitvi Jugoslavije, ki naj bi spremenil usodo vseh treh narodov, srbskega, hrvatskega in slovenskega."

"Hitlerjev načrt je bil razdelitev Jugoslavije, razdelitev narodov v njej, ne samo Srbov in Hrvatov, temveč tudi Srbov med seboj, da bi nas uničil ne samo s orožjem in lakoto, temveč tudi z bratoubijalskim klanjem med seboj. Od vseh stvari, ki so v Hitlerjevem načrtu, ne more nobena biti v našem načrtu, ki zahteva celjenje ran, povezanje moči, kajti bliža se ura, ko nam bodo potrebne za usodni udarec na sovražnika. Volja naroda, s katero se bo uredilo življenje državne skupnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, naj bi se pokazala v zedinjenju in složni moči vseh, ki se ji bližajo z velikimi koraki."

Izjava dr. Juraja Krnjevića

London, 8. maja (radio JIC).—Opolnomočeni minister Večeslav Vilder je po radiu sporočil sledeče:

"Minister Grol, naslednik Ljubke Davidovića in predsednik demokratske stranke, je v svojem zadnjem govoru po radiu med drugim dejal: ... Brez ozirov na to, kako bodo Srbi, Hrvati in Slovenci uredili svoje odnose v narodni skupnosti, ko bo narod prišel do besede, jugoslovanska državna skupnost mora ostati. Krvava ubijanja Srbov v Hrvatski, Bosni in Hercegovini, prisilno prekrščevanje deset tisočev beguncev, rodbine brez strehe, otroci brez staršev—vse to bi utegnili majati vero v marsikaj, a nič ne sme omajati vere v samega sebe. Razumljivo je, da hoče Hitler razdeliti Jugoslavijo, streči narod v njej in razdeliti

ne samo Srbe od Hrvatov, temveč tudi Srbe od Srbov. Jasno je, da nas hoče uničiti ne samo z lažmi in intrigami, temveč tudi z bratomorilsko vojno. Naš načrt je celjenje ran in ustavljanje krvi, zbiranje sil in njih povezovanje, kajti bliža se čas, ko nam bodo te sile potrebne za preganjanje sovražnika. Vse to je odločilno za našo usodo in za mesto, ki ga bomo v svetu imeli. Sedaj je prišel čas, da se pokaže kdo je s kom... Srbi, Hrvati in Slovenci se morajo boriti z roko v roki in treba je ustvariti medsebojno zaupanje. Niso zadosti... ideje, temveč složnost, spoštovanje in skupno prizadevanje za te ideje... Z edinenjem in zbiranjem sil vseh v teh usodnih trenutkih je treba pokazati..."

Tako je med drugim govoril minister Grol. Nato mi je kot direktorju propagande dr. Juraj Krnjević, podpredsednik vlade službeno izdal svojo izjavo in me pooblastil, naj jo namesto njega na radiu predčim."

Besedilo izjave

"Govor ministra Grola na radiu je po mojem mnenju zelo vreden. Drago mi je, da lahko poročam, da sem z njim istega mnenja glede na preseganje dogovora in glede posledic, ki jih iz njega izhajajo. Nemci in Italijani ne le niso prijatelji Slovencev, Hrvatov in Srbov, temveč so zakleti sovražniki srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda. Če je sploh kdo kdaj o tem sumil, je zadnje leto nudilo dovolj dokazov. Vse, kar sta Hitler in Mussolini v tem času napravila na severnem zahodu, jugu in južnem vzhodu Jugoslavije, vse sta napravila s enim ciljem: da oslaba Srbe, Hrvate in Slovence, da onemogočita njihovo skupno življenje, da jih trajno podvržeta. Zlasti naj bi se tako do skrajnosti poostriili odnosi med Srbi in Hrvati. Spore, ki so obstojali v zadnjih dvajsetih letih, sta hotela poglobiti tako, da bi jih nihče več ne mogel premostiti. Ko nobeno sredstvo ni prineslo rezultatov, sta začela s prelivanjem nedolžne krvi, s katero sta hotela razdeliti druge od drugih. Taki peklenski načrti so se mogli poroditi samo v glavah pošasti, ki so tudi med svojim lastnim narodom ubijala, da bi prišla do oblasti. V zadnjih desetih mesecih so se dogajale strašne stvari in vrstili najstrašnejši zločini nad nedolžnimi Srbi. Jaz kot Hrvat in kot član hrvatskega kmetakega gibanja, ki je vedno in brez izjeme odklanjalo nasilje v politični borbi, ne nahačam pravih besed za izraz moje bolečine zaradi teh zločinov in mojeja obsojanja. Taki zločini so bili vedno tuji duši hrvatskega naroda. Izvršila jih je peščica neodgovornih, moralno pokvarjenih tipov, ki jih je vzgojila Madžarska in Italija, v času ko sta sklepali z Jugoslavijo sporazume o prijateljstvu. Pri mnogih zločinih sta Nemčija in Italija igrali dvojno vlogo—po eni strani sta hujskali kl izvrševanju in po drugi strani se delali prijateljske nedolžni žrtvam. Pri tem pa jima svedela ni bilo do Hrvatov ali Srbov, temveč do smrtnega sovražnika med obojimi in do onemogočenja njihove skupne države Jugoslavije. Tega se moramo zavedati in tako delati. Zadnji dogodki so najboljše pokazali, kako je urejena Jugoslavija potrebna Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zavest in polna složnost v prvih urah bo po besedah Grola zgradila neporučne temelje jugoslovanski bodočnosti."

Končne besede Vilderja

Ko je prečital obe važni izjavi, je Vilder dejal:

"Tako ste slišali besede prvega in predstavnika Srbov ter predstavnika in prvaka Hrvatov, naj na zunaj pokažejo svoje složno razpoloženje, tukaj iz Londona, kajti žal je samo od tu mogoče svobodno čuti pravi glas Srbov in Hrvatov."

Tako govore Nemci

Preveč plemeniti, da bi sovražili

"Nikoli nisem imel hujskajočih govorov, nikoli nisem sejal sovražstva proti komurkoli."

Adolf Hitler,

po radiu 1. 2. 1933.

Prvomajske demonstracije kubanskih delavcev v Manilli.

IZ NAŠIH KRAJEV

ZOFKA KVEDER

HRVATARJI
(Nadaljevanje.)

Ni mogel moliti. In vse eno mu je bilo, vse eno, vse eno. Če bi mu zdaj kdo dejal, da pride v peklo, pa bi se nič ne prestrašil. Sam se je nekako čudil nad svojo topostjo. Samo to ga je skrbelo, da bo moral kmalu ven. Njegova postaja pride, pa bo moral izstopiti. Strašno ga je mučilo to drdvanje in potresanje železnice, ali vendar bi rajši tako sedel, samo da bi se mu ne bilo treba ganiti. Že dve uri je sedel nepremično, kakor otrpel.

In zdaj je prišla njegova postaja. Vzdignil se je z nepopisnim naporom. Pot ga je obil od glave do nog od muke in težave. Pobral je svoje reči in šel skozi noč k restavraciji. Neskončna se mu je zdela ta pot, a vendar je bilo samo nekaj korakov. Pod stopnicami je počival. Opotekaje je stopil v veliko gostilniško sobo. Natakara je dremala v kotu za ograjo. Vsa zaspala je stopila predenj.

— Na pošto bom čakal. Malo dobrega vina mi dajte, — je dejal s težavo in sedel v kot za mizo.

Natakara je nekaj zagodrnjala. Mislija je, da je pijan. Postavila je pijačo pred njega in zopet odšla za ograjo dremat.

Pusta je bila ta velika, prazna soba zdaj, pozno v noči. In velika, svetla luč pod stropom jo je delala še bolj dolgočasno in neprijetno.

Ah, in koliko plesa in krikov in vriska je bilo že tu. Kadar Hrvatarji prihajajo ali odhajajo, vselej se ustavijo tu. Vsa soba jih je polna.

Tone se je spomnil na lansko leto in na pomlad, ko je tu z drugimi sedel. Lansko leto, da, takrat je odhajal. Vesel je bil, ukal je in tako voljo je imel do življenja in do dela. Ali zima ga je umorila, šuma ga je ubila. Bolan se je vračal spomladi domov. Kako so bili drugi veseli, kako so pili, plesali. Tudi on je bil takrat še zadovoljen. Zdravit se je šel domov in verjel je, da ga bo dom ozdravil. Ali ni ga. Niti bolnišnica ga ni. In zdaj gre domov — umirati!

Naslonil se je na mizo in skušal spati. Ali ni mogel. Tesno mu je bilo, mučno. Bolelo ga ni nič, ali pljuča so bila prazna, težko je dihal. In mislil je, kako žalostno je bilo njegovo življenje. Pusto in žalostno. Nikoli ni imel nič dobrega. Vedno je bil odveč. Že doma. Močan je bil na videz, mnogo je obetel na pogled, ali v resnici je bil za nič. Ni bil za delo. In to je ono. Zato ga mati ni imela rada, zato so se mu posmehovali tovariši. Kaj bo na avto? Samo na poti je bil. Saj so imeli prav! Vsi so imeli prav! In začel je vse zbadljive besede od otroka pa pozneje do zadnjega časa in vse porogljive, neprijazne poglede je občutil. Vsi so imeli prav! Vsi! Za nič je bil! Nobene občutke ni imel za nikogar. Zaslužil je vse, vse mu je bilo usojeno. Oh, in zasmilil se je samemu

sebi, zasmilil! Bridke, pekoče solze so mu stopile v oči. Oh, on je nesrečnež!

In takrat je težko zahropel. Pot na njegovem životu je obledenel, udje so utrpili, kri je zastal.

Oh! Oh!

In začutil je smrt, težko in mrzlo. Glej, sam umira, zapuščen! Kakor garjev pes umira. Pa zakaj ga niso pustili tam na toplem, čistem? Oh! In nikdar ni imel nič dobrega! Nikdar! In zagledal je to svoje pusto, prazno življenje pred seboj, nič solca, nič veselja, nič mladosti! Zgrozil se je in srce mu je zastalo.

Spravili so ga v mrtvašnico in ga pokopali. Nihče od znanih ni prišel. Bali so se stroškov. In čez štirinajst dni je vino teklo po mizi, pri kateri je umiral in pajdaši Hrvatarji so vriskali in harmonika se je glasila.

Juh! V šume, v svet, v zimo! Juh! Na delo! Po denar!

Juh! Juh!

Zdravi so vsi, močni so vsi! Kakor hrastje v šumi, kakor jelke v gori. Nihče ni slab in star med njimi. Glej, možakarje s sivimi lasmi, ali z rjasicami od železa! Juh! Trideset zim! In štirideset zim so preživeli v šumih, ali kaj jim je?! Kdo je tako svež, tako silen, tako mlad, od mladih dvajsetletnih?!

Juh!

Kaj! Mi smo mi, Hrvatarji!

Juh!

VSAKDANJA TRAGEDIJA

Iz bolnišnice so ga poslali domov. Da nimajo prostora zanj, in potem je tudi že šest tednov v bolnišnici, a njegova bolezen se lahko vleče še vse leto.

Da bi mu vsaj umreti pustili tam — je dejal — ozdravel tako ne bo nikoli več.

Kam bi prišli, če bi hodili ljudje v bolnišnico čakati na smrt — so mu odgovorili. — Žal jim je, ali ni prostora in drugi že čakajo na njegovo mesto. Drugi, katerim bi zdravila in zdravnik kaj koristili, a pri njem, — pri njem je pač vse zastoj!

Pa je odšel. Z železnico se je odpeljal iz mesta, a zdaj ima od tu, od postaje, še kakke tri ure hoda. In slaba pot, sneg, močevina. Nikakor se mu ni dalo iz gorke krčme, kjer se je ustavil, da se malo okrepča.

Kako pojde tako daleč, ko je ves slab, medel in bolan! — V bolnišnici so mu naročili zadnje dni, naj piše ženi, da pride domov in da naj ga pride ona s vozom čakati na postajo. Pisal ji je pač, a o tem, da pride, ji ni pisal ničesar. Kako naj pride z vozom ponj, revica, ko revica nima niti za jed in kurjavo! Z otroci zmrzuje, sirota! — kaj je to, kar ženska zasluži na dnevi! Za sol komaj, a ne da bi družina živila od tega. In on ni že vse leto ničesar zaslužil. Lansko zimo se je bil prehladil, a potem je bilo konec z zdravjem.

(Dalje prihodnjič.)

Slov. Prekmurje
zopet pod Madžari

(Izvirno poročilo.)

Tudi Slovenci v Prekmurju so po razpadu Jugoslavije lansko leto prišli nazaj v staro sužnost — pod Madžare. Kakor vsi drugi Slovenci, so tudi Prekmurci sedaj v silno težkem položaju. Ogrske oblasti sicer vsaj v začetku niso bile tako nasilne kot Nemci na sosednjem Štajerskem in na Gorenjskem, vendar se zdi, da se razmere neprestano slabšajo. Prav sistematično uničujejo vse, kar je slovenska kultura storila v dobi 23-letne svobode.

In teh kulturnih pridobitev ni bilo malo. Po vsej pravici lahko rečemo, da naše prekmursko ljudstvo v tisočletnem suženstvu pod Madžari ni doseglo niti polovice tega, kar je pridobilo v teh kratkih letih svobode v Jugoslaviji. In podobno je, da prav ta neprimerna kulturna naprednost bode v oči madžarske rablje. Zato so se zavzeli, da v čim najkrajšem času uničijo vse, kar je slovenskega in zopet madžarizirajo to popolnoma slovensko ozemlje.

Med tem, ko je imela madžarska manjšina v Jugoslaviji popolno svobodo v besedi, v tisku, v cerkvi in šoli, našemu ljudstvu sedaj niti ni dovoljeno med seboj govoriti v svojem jeziku! Madžarski učitelji so bili nastavljeni in plačani od jugoslovanske vlade in po nekaterih krajih so se celo pristni slovenski učitelji morali učiti madžarskega, da so mogli poučevati dečo manjšino. Zdaj pa vse, kar je slovensko, velja za protidržavno samo zato, ker je slovensko. Zadnja sled slovenščine in slo-

venskega duha se mora iztrebiti ne glede na sredstva, samo da se doseže čimprej ta nekulturni cilj.

Vsi učitelji, ki niso rojeni Prekmurci, so morali takoj bežati iz Prekmurja, ali so pa bili poslani v koncentracijska taborišča. Pa niti vsem domačinom madžarski barbari niso priznale. Kar je pa ostalo na svojih mestih od prejšnjega učitelstva, se je moralo prilagoditi razmeram in pogosti slovensko besedo iz šol.

Za učiteljstvom je ista usoda zadela vse ostale Slovence, ki so se bili priselili v Prekmurje iz kateregakoli kraja v Jugoslaviji. Vsi so morali v izgnanstvo, če so sploh mogli pravočasno zbežati. Niti starčkom ni bilo prizanešeno, enako ne ženam in otrokom.

Ko so Madžari na ta način "očistili" deželico nezakleženih gostov", da niso mogli več vplivati na zapuščenno prebivalstvo, je prišla prepoved rabiti slovensko besedo v šolah in tudi zunaj šol. Kdor prelomi ta ukaz, mu je zažugana stroga kazen. Edino na gimnaziji kneza Koclja v Murski Soboti je bilo dosedaj dovoljeno rabiti domače narečje, pa še to samo v najvišjih dveh razredih. V ostalih razredih, kakor tudi v lendarški meščanski šoli se ne sme slišati drugačen govor ko madžarski. Marsikje so bili otroci že kaznovani, ker so med seboj "venski" govorili. Kar velja za druge predmete, velja tudi za krščanske nauke. Vse madžarsko. Le kako naj se mladi v takih šolah česa nauči, ko ne razume, kaj ji pripoveduje učitelj in katihet?

Najbolj čudno "bogoslužno" delo pa vrši — goreči za madžarstvo — somboteljski škof, ki pošilja med pristne Slovence trde Madžare za dušno pastirstvo, do-

čim slovenske duhovnike pošilja na župnije v notranjost Madžarske, oziroma pusti, da jih madžarske oblasti izganjajo ali mečejo v ječe.

Novi madžarski duhovniki sicer po večini niso videti slabi in skušajo po najboljših močeh biti dobri dušni pastirji. Napram našim ljudem niso doslej zakrili obsojnih vrednih dejanj, toda če bi imeli še tako dobro voljo, kaj morejo koristiti ljudstvu, čigar jezika ne razumejo, ljudstvo pa njihovega ne. Naši slovenski duhovniki izginjajo s svojih mest kar čez noč. Pride po velje in iti je treba. Tako je pred kratkim izginil celo polanski župnik Daniel Halas, ki dobro zna madžarsko, saj je svoje študije napravil v bogoslovju škofijskega semenišča v Sombotelju. Pa se je že moral tako priljubiti škofu, da ga je poklical k sebi in ga ne more videti na župniji med Slovenci. Če-

Ameriški rusilec na straži nekje na Atlantiku.

Here's Mine, Where's Yours?

—From Huntington (W. Va.) Advertiser.

Angleški tisk o jugoslovanski borbi

London, 4. maja (radio JIC). — Uspehi jugoslovanskega odpora so zopet v središču svetovne pozornosti. Namesto da bi poslušal nemško zahtevo, naj se poda, je general Mihajlovič glasno in jasno odgovoril: "Odločil sem se nadaljevati z delom; ki sem ga začel, ali do moje smrti, ali dokler ne poženejo sovražnika iz domovine." Kot odgovor na grožnjo osiše je poslal razglas vsem Srbom, Hrvatim in Slovincem, naj se mu pridružijo. "Naše prve vrste so že v boju. Jugoslavija je država svobodnih narodov! Kličem vsem sposobnim Jugoslovonom, naj stopijo v borbo za svojo domovino."

Dopisnik Manchester Guardian iz Kaira trdi, da je več kot 500 ubežnikov iz nemške vojske in več kot 1000 Bolgarov v bojnih vrstah vojske generala Draže Mihajloviča. Dopisnik pravi: "General Mihajlovič ima veliko število zaupnikov in sodelavcev v samem Beogradu in ti so z njim neprestano v zvezi. Ker se Nemcem na nikak način ni posrečilo onemogočiti tega gibanja, so preklicali vsa dovoljenja in sedaj nihče razen nemških uradnikov ne sme zapustiti Beograda."

Isti dopisnik nadaljuje: "V Bosni sestavlja drugo uporniško vojsko neki Danković (Dankeljič ali Dankič), prijatelj Mihajloviča. Njegove čete so se nedavno pojavile pred vrati samega Sarajeva. Seveda delujejo voditelji te vojske v soglasju z Mihajlovičem."

Tudi v Albaniji delujejo uporniki, vendar so stiki med njimi in jugoslovanskim vrhovnim poveljnikom in njegovim štabom zelo težki. Italijani se četnikom

povrne naša draga Jugoslavija? Tako ne moremo dolgo vzdržati. Bratje so nam daleč, novi gospodarji ravnapo z nami, kot da nimamo nikakih človeških pravic, kakor da nismo ljudje ...

(Poročilo ni datirano, zdi se pa, da je bilo napisano v novembru.)

le redko kdaj upirajo. Oni se enostavno udajo, četniki jim vzamejo obleko in orožje, potem jih pa puste.

Londonski Sunday Times je posvetil dne 26. aprila gibanju jugoslovanskih četnikov članek, v katerem pravi: "Novi upori in boji vzdolž bosansko-hrvatske meje in zahodnih srbskih pokrajin so se tako zelo razširili, da jih priznava celo tisk osiše v Beogradu. Obseg borb kaže, da delujejo četniki po dobrem in v naprej pripravljenem načrtu. Gibanje četnikov je najmočnejše v visokih planinskih predelih na jugu, v sredini in na severnem zahodu Jugoslavije. Poročila osiše, ki izražajo skrb zaradi obsega teh borb, trdijo, da so Nemci v neki bitki pobili 600 četnikov ..."

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY.

SAVE

- ★ All Wastepaper
- ★ Old Rags
- ★ Old Rubber
- ★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

Najzanesljivejša dnevna
lavsko vesti so v dnevniku
"svetl." Ali jih čitate vsak

MAJSKI GLAS IMA
PESTRO VSEBINO

Letošnji Majski Glas je posvečen našemu delovnemu narodu, ki je v starem kraju doživel najhujšo tragedijo, kar jih je še padlo nanj v njegovi dolgi zgodovini. Dalje je ta Majski Glas posvečen prazniku mednarodne solidarnosti in sodelovanja, ki je v sedanjem ogromnem pokolju enako pogažen, a vstane znova, kakor bo vstal naš narod.

Majski Glas se naroča pri
PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Posamezen izvod stane 25c. Vsoto lahko pošljete v znakmah.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnice, knjižničarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem, francoskem in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojava dela vodstvo tiskarne. — Cone zmerno, uniško delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

3857-58 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4864

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, na člane ali nečlane \$2.50 na eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri naslovu \$1.25 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Toraj sedaj ni vzroka, da se je list prodajal za člane S.N.P.J. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list teden, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$2.50	Za Člane in Chicago je \$1.50
1 teden in 4.00	1 teden in 6.00
2 tedna in 7.00	2 tedna in 10.00
3 tedna in 9.00	3 tedna in 12.00
4 tedna in 11.00	4 tedna in 14.00
5 tednov in 13.00	5 tednov in 16.00

Za Evropo je \$2.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J.

3857 S. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošljem naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Uslovite teden in ga pripisite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____